

Fóia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

PEST'A Ese in fie-care septemana odata, adeca dominee'a
contienenda o cóla si diumetate.
1921. Pretialu pentru Austria
pe Jul. - Dec. 4 fl. —
optom. pe Jan. — Dec. 8 fl. — cr.
1866. Pentru Romania
pe Jul. — Dec. unu galbenu si diumetate.

Nr.
33.

Cancelari'a redactiunei
Strat'a morarilor Nr. 10.
unde sunt a se adresa manuscriptele si banii
de prenumeratiune.
Epistolele nefrancate nu se primescu si opurile
anonime nu se publica.

II
cursu
anualu.

SCOPULU OMULUI.

Spre tiermulu, ce se perde in nópte si in cétia,
Curendu o sê atinga alu vietii-mi vasu fragilu.
Si me intrebú pe mine aici in asta viétia,
Decandu traiescu in doruri, la ce am fostu utilu?

Si sunt mai multu in lume ca umbr'a trecutóre
Ce-o lacrima arunca in cursu-i d'unu minutu,
Ce nici nu invesce, nici dá acestui sóre
Mai multa stralucire, nici farmecu mai placutu?

Me 'ntrebu ce este óre a nóstra misiune
Noi cari-aici in viétia n'avemu decátu o dí?
Noi ale caroru fapte, tierena, fala, nume,
Se spulbera in venturi 'nainte d'a luci?

Cararea mea in lume se sterge de sub sóre:
Amar'a calomniá palesce-alu seu coloru.
Totu omulu lasa 'n urma-i, ce lasa-o dulce flóre:
Prefumulu d'o secunda pe ventulu trecatoriu.

A unei sórte astfelu vai! pretiuia dorerea
Ce inimele nóstre adapa cu veninu?
Necadiulu unei mume ce si-a sdrobotu placerea
Veghindu cum se forméza alu ei pruncu pentru chinu?

Acestu argilu molatecu ce ventu-o se rapiésca
Ori merita onórea sê pórte 'n alu seu sinu,
O flacara de spiritu, resfrangere cerésca,
Ce ca unu robu asculta de lutu, astu crudu stapanu?

Asié me 'ntrebu, si Domnulu raspunde blandu dorintiei:
„Totu ce traiesce 'n lume are cuventu profundu,
O flóre sê profume in capistea fiintiei;
O radia s'aurésca abimulu fâra fundu;

O lacrima s'aline unu sufletu in dorere,
Si róu'a sê fragide arsítiele de dí,
Si tu, s'aduni p'o frunte sarutulu de placere
O moritoriu! iubesce, câ mane vei peri!“

Dimitriu Bolintinénu.
33

CEEA CE LI PLACE FETELOR.

(Novela. Finea.)

X.

Bietulu notariu sosindu a casa, gasi pe soci'a sa chiar cu prunculu celu mai micu in bratie; acésta scena lu-petrunse fórte, alergã dara la ea si imbratîsiandu-o ferbinte i dîse in tonu petrundiatoriu:

— Tu esti angerulu vietii mele, tu esti mam'a cea mai buna si soci'a cea mai credin-tiósã!

Notarés'a nu pricepù de felu acést'a stramutare grabnica in portarea barbatului seu si uitandu-se cu uimire la densulu, intrebã:

— Nu mai esti maniosu, iubitul meu?

— Nu, si nu voiu mai fi neci candu.

— Si pentru ce ai fostu maniosu acuma?

— Lasa-me, nu-mi aduce a mînte minutele acele triste! Dar me juru, câ de-acuma inainte nu-ti voiu mai face neci o superare!

Dóue lacrimi de bucuria straluciau in ochii notaresei, in locu de respunsu.

In minutulu acesta intrã — marele poetu Ovidu Zefirescu, cu perulu spêrlitu si cu o fatia fórte turburata.

— Frate! — dîse densulu câtra notariulu dupa salutare — am sê-ti comunicu ce-va fórte importantu si urgentu.

— E secretu? lu-poti spune si aice, afara de *pré iubil'a* mea sociã nu ne aude nime, aice nu ambla nime, nu ca 'n dumbrav'a orasiului.

— In câtu pentru tine, nu e mai multu secretu, inse

— Ei bine, vedu câ n'ai curagiulu a mi-lu spune aci, vina dara in chilí'a mea!

— Sê-mi iertati, dómna, câ ne departãmu; dar de asta-data nu e vorb'a numai de secretulu meu, — dîse Zefirescu esîndu.

— Frate! — incepù densulu in cealalta chilía — vinu a impliní o detorintia cavalerésca.

— Frumosu, frumosu! Sê nu aducu nesce vinu? Póte câ intre pocale mi-ai scí dóra spune inca atare secretu despre necredinti'a sociiei mele. Ce?

— Las'o amarului, frate! Tóta povestea mea de atunce despre necredinti'a sociiei tale e intru adeveru numai o poveste, sêu mai bine o mintiuna.

— Asié? Apoi si tu te poti dejosí câte-odata pana ca sê scornesci la mintiune?

— Iérta-me, frate, dar n'am sciutu, câ din jocarí'a asta se va escã unu lucru atãtu de seriosu.

— Jocarí'a? A defaimã soci'a altuia, la tine va sê dîca jocarí'a?

— Asculta-me, frate! Scornitoriulu mintiunei deonestatóre nu sum eu; eu fui numai instrumentulu orbu prin care tí-se comunicã.

— Cum asié?

— Pe onórea mea ti-spunu, câ nu scíu neci unu reu despre soci'a ta; intr'o dî inse fiindu eu la judele cercualu, fiic'a densului nu-mai sub acea conditiune mi-concese óresi-care favoru, daca voiu vení la tine si ti-voiu spune ceea ce ti-am spusu adeuna-dí intre pocale despre necredinti'a stimatei tale socii. Me iérta frate, daca ti-am causatu superare, — cugetam câ vei luã lucrulu de gluma.

— Multiam de asemenea glume.

— Si acuma, iubite frate, dupa ce credu câ am liniscitu turburarea in anim'a ta si dupa ce credu câ-mi vei fi iertatu, — dâ-mi voia a revení la detorinti'a mea cavalerésca!

— Poftimu!

— Inainte de asta cu vr'o óra, preamblandu-te in dumbrav'a orasiului, din intemplare me vediusi pe mine siedindu pe laviti'a din „tuf'a cea mica“ cu fiic'a judelui cercualu. Scíi frate, lumea cea prosaica nu pricepe portarea acelora carii au de a se ocupã cu Musele, — fiindu câ acestia de multe ori delatura stavilele create de asié numit'a „covenintia“, — pentr' acea credu câ usioru s'aru gasí de aceia, carii audindu de petrecerea singuratica a domnisiórei Lucretia cu mine in dumbrava, aru scóte zim-biri sarcastice si aru incepe a sioptí felu de felu de mintiune compromitatóre pentru stimabil'a domnisióra. E dreptu, câ nóua — carii conversãmu totu cu Musele — nu ni pasa multu de parerea ce o are lumea despre noi, — totu-si eu asiu dorí, sê nu scía nime de ceea ce vediusi adi, ca nu cumva numele domnisiórei Lucretia — incinsu de nimbulu celu splendidu alu poesiei divine, sê se peteze prin lutulu bêrfelelor profane. Promite-mi dara pe onórea ta, câ din tine nu va aflã nime ceea ce vediusi adi!

— Ei bine, daca vrei numai atãt'a, apoi ti-promitu.

— Multiam!

— Si acuma dupa ce eu ti-am implinitu dorinti'a cavalerésca, dâ-mi voia a te rogã si eu un'a.

— Pré bucurosu.

— Te rogu dara cu tóta bunavointi'a ca de adi inainte sê nu me mai onoredi cu visitele tale pré pretiuite!

— Bietulu Zefirescu stete inmarmuritu si de uimire nu potù dice neci negru neci albu. Èr notariulu aretandu câtra usia, dîse:

— Domnule Ovidu Zefirescu, mi-pare bine, câ am avutu onóre!

Marele corespundinte, renumitulu oratoru, nemoritoriulu poetu Ovidu Zefirescu, peste o clipa nu mai erá in chilía.

Din marturisirea de susu a lui Zefirescu, cei-ce avura laudabil'a paciintia d'a cetí novel'a presinte pan' acuma, voru fi afluu dara conditiunea ficeí judelú cercualu ce o spuse lui Zefirescu atunce, candu mai susu îi lasaramu in singuretate.

Notariulu ocupà locu la mès'a de lucratu, si ceea ce diari mai antâiu, fù epistol'a, ce — dupa parerea lui — erá scrisa de soci'a sa si carea i causase scen'a din dumbrava. Din curiositate se uità la adresa. Acolo erá scrisu: „Dlu Ovidu Zefirescu in locu.“ Vediendu acêsta nu mai potù de bucuría si eschiamà:

— Acuma pricepu tóte. Epistol'a acêsta e scrisa de fêt'a judelú cercualu câtra Zefirescu. Dar nimerniculu acesta, erí bendu la mine cam multu, o scapà si o uità la mine. Si eu am cugetatu, câ e scrisa de soci'a mea câtra Corneliu!

XI.

Numai o deslucire mai am sê dau stimator mele cetitóre. Si asta atinge visit'a fetei judelú cercualu la sor'a notariului, ceea ce o descriesem mai susu.

E de prisosu a spune, câ visit'a asta se facù numai pentru resbunare. Fiic'a judelú cercualu — precum atinsei si mai susu — se simtiá vatemata pana 'n adanculu animei, câ sor'a notariului cu ocaziunea serei onomastice facù mai mare cucerire a supra barbatilor decâtu dens'a, deci impreuna cu mama sa cea pré culta decisera a se resbuná.

A atitiá gelosí'a in anim'a notariului, — erá ideí'a cea d'antâia a domnisiórei resbunatóre; câ-ci astfelu cugetá cumca notariulu — numai ca sê scape de barbatii carii ambla de unu tempu incóce la cas'a lui — va tramite sor'a sa a casa si atunce dens'a va remané fàra rivala. Din caus'a acêsta spuse dara lui Zefirescu, ca acesta sê faca pe notariulu a crede, cumca sor'a lui e numai pretextu, inse Corneliu ambla la cas'a lui de dragulu sociéi sale.

Intr'acea domnisiór'a poetica intielese de relatiunea de amoru a sororei notariului cu fratele Corneliu, pentr'acea decise a-i instrainá pe unulu de altulu, ca astfelu sor'a notariului primindu pe Corneliu cu recéla, notariulu sê cugete cu atâtu mai vertosu, câ Corneliu iubese pe soci'a sa. Inse cum sê-i instraineze?

Sórtea cea curiósá i dede in mana modulu. Intr'o demanétia confusulu meu amicu Florianu vení la dens'a cu o epistola ce o amintíi mai susu. Ea sciá pré bine, câ epistol'a acea nu e scrisa pentru dens'a, ci pentru sor'a notariului, si gâci de locu, câ fratele Florianu dupa confusiunea lui indatinata sminti persón'a la carea ar fi trebuitu s'ò aduca, — dar nu grañimica, ci delocu si-creá planulu.

Peste o septemana se duse apoi la sor'a notariului si ca sê o instraineze de la Corneliu, i aretà epistol'a. Intrig'a fù jocata bine. Resultatulu ni este cunoscutu.

Dupa aceste desluciri numai putíne cuvinte mai am sê adaugu.

Dupa cele spuse acumá trecù unu anu. Domnulu jude cercualu se nisui din tóte poteriile a impliní ceea ce li place fetelor si deosebi fetei sale atâtu de tare, adeca iubirea lucsulú fàra mesura, dar in fine isvorulu secá.

Odata se intemplà de incassà nesce bani la o executiune judecatorésca, la care asistà densulu. Chiar atunce inse sosí unu nou jurnalulu de moda femeiesca, firesce dara câ domnisiór'a casei poffi de la tata-seu sê-i faca unu vestmentu dupa mod'a cea mai nóua? Bietulu tata se escusá, câ-si pan' acuma e plinu de detoríi totu pentru lucsululu celu nespusu alu fetei sale si câ nu mai are bani, — inse dómn'a lu-ocarí bine, spunendu-i câ cum nu-i e rusíne sê vorbésca de aceste? unu jude cercualu totdeauna are si trebuie sê aiba bani, câ-ci fêt'a unui jude cercualu nu póte portá vestminte ce nu-su facute dupa mod'a cea mai nóua si celalalte. In fine sermanulu barbatu n'avù incatrâu, ci dede muierii sale banii de nou incassati impreuna cu alte summe depuse in manile lui, ca ea sê cumpere domnisiórei vestminte de dupa mod'a cea mai nóua.

Intr'acea peste câte-va dile domnulu jude cercualu avea sê predeie banii respektivelor partide. Dar bani nu erau ca 'n palma si domni'a sa erá in cea mai mare perplexitate. Ómenii si-cereau banii, dar indesiertu.

Casulu acesta facù mare sensatiune in orasiu, si fiindu câ scirea cea rea totdeauna se laciesce mai de graba decâtu cea buna, asié si

asta ajunse fôrte rapide in capital'a comitatului, unde apoi audi si comitele supremu, carele se mania cumplitu pentru acêsta fara-de-lege compromitetore de onorea diregatorilor comitatensi.

Peste o septemana sermanulu jude cercualu nu mai era diregatoriu comitatensu. Fû scosu cu rusine din postulu seu. Apoi d'impreuna cu famili'a sa luâ lumea 'n capu si pana 'n momentulu presinte n'am aflatu, câ domnisiôr'a Lucretia in care parte a lunei conversedia cu Musele ?

In loculu destituitulu se numi jude cercualu amicul meu Corneliu, carele apoi peste o luna se jurâ sub flamur'a lui Hymen, luandu

In fine marele poetu Ovidu Zefirescu! Densulu dupa departarea rudeniei sale spirituale, adeca a fetei judelui cercualu, a gelitu, multu tempu, dar in urma tempulu si — vinulu i-au viadecatu ran'a cea dorerosa. Acuma scrie o drama grandiosa, dar numai a rare ori se pote bucura de câte unu „momentu de inspiratiune“, câ-ci nu pre are — vinu. Iosifu Vulcanu.

Cateva meditatiuni despre fericire.

„Nime nu e fericitu pana cand vietuieste!“ a disu marele filosofu Solon si acêsta asertiune a sa s'a si adeveritu precum seimu din istori'a nefericitulu Cresu. — Asié dara indesiertu

Cas'a nascerei lui Copernicu in Thorn. (Vedi pagin'a 391.)

de socia pe sor'a notariului, cu carea traiesce in cea mai deplina fericire.

Fratele Florianu asisdere deveni fericitu, câ-ci descoperi — unu chrisovu vechiu in atare biblioteca, si de-atunce diu'a nôptea se ocupa totu de acela.

Notariulu asisdere traiesce in fericire, câ-ci — nu e mai multu gelosu, si apoi e ruditu cu judele cercualu.

Parintele protopopu inca si-a potutu realisa dorinti'a, câ-ci fiic'a sa se marita dupa unu juratu — onorariu.

vomu cautâ fericirea intre cei vietuitori, indesiertu mi-am propusu sê cautu pre ce cale pote ajunge omulu fericirea. De ocamdata nu potemu cugetâ alta, inse daca privimu mai cu atentiune la starea unor ômeni, trebuie sê marturissimu, câ acelei sentintie filosofice i-am dá unu intiesu pre rigorosu, daca amu crede câ numai dupa môrte pote fi omulu fericitu, câ-ci de si arareori, dar totusi barem cand si cand audimu pre mai multi câ ei — *sunt fericiti*.

Si daca intrebâmu pre acei ômeni fericiti, câ prin ce se simtu ei fericiti, toti numai de-

câtu ni voru respunde câ nu prin alta, fâra prin aceea, câ ei — *sunt indestuliti*.

Asié dara atâta scimu, câ fericirea ome-nésca se afla in indestulire. Dar daca vomu cautá, câ ce cuprinde acésta indestulire, vomu primí respunsurile cele mai diferite si contrarie.

Unii ómeni se indestulescu, si prin urmare se simtu fericiti daca au cele trebuintióse pen-tru sustienerea vietiei, cateva sutisióre li sunt destulu pentru ca sê-si afle indestulirea, altii

cari ar fí celu mai nefericitu, altulu éra si-afla indestulirea in placeri de comunu, si numai daca i aduci a minte ca sê cetésca vre-o carte frumósa, lu vedi câ se desgustédia, pare câ lu prindu frigurile.

Cutare manca bucatele cele mai simple, se nutresce dupa ostenél'a sa propria, si se imbraca in vestminte facute de elu insu-si — si e feri-citu; — cutare si cutare éra e impodobitu cu cele mai pompóse vestminte din tieri straine, si

Monumentulu lui Copernicu. (Vedi pagin'a 391.)

éra numai prin sute de mii si-potu cascigá a-césta, — sunt apoi multi si de aceia, carii nu s'ar indestulí nici cu milliónele lui Rotschild si cu comórele lui Dariu.

Unulu e indestulitu daca pe langa impli-nirea lipselor sale mai póte pune la o parte vre-o sumulitia câtu de mica, altulu éra câtu e diu'a totu ar numerá la bani, câ-oi numai atunci se simte fericitu.

Unulu se bucura câ póte sê-si umple chi-lí'a cu cârti, din cari póte sê invetie, si fâra de

si-gatesce mancâriile prin bucatarii cei mai es-celinti — si e nefericitu . . . Acesta ar voi sê fie indestulitu si nu póte sê fie, — acela éra nici nu cugeta la indestulire si e indestulitu, e feri-citu fâra de a cugetá la fericire . . . Si asié neinctatu vomu aflá contrastele cele mai mari si nu vomu scí câ óre avuti'a, séu virtutea, séu artea, séu sciinti'a, séu dóra nesciinti'a facu indestulirea omului, — nici cand nu vomu poté aretá calea segura, pre care se ar aflá fericirea, câ-ci indestulirea adeverata mai alesu e darulu

de bunavoia alu naturei. — Nu potemu, nu ni-e iertatu sê cugetâmu aceea, câ mam'a noastră comuna, natur'a, ar fi atâtu de nedrêpta, câ ea ar impartî darulu fericirei numai unora, — nu potemu crede câ sôrtea unora ar fi sê fie totu fericiti si altii éra totu numai nefericiti.

Si totusi e asié, unii traiescu totu imbui-bati, cu tôte câ cea mai mare parte dupa portarea lor nu merita acea fericire mare; altii éra si pe langa insusîrile si nisuintiele cele mai bune numai singur'a môrte ii eliberédia de suferintie.

Intr'adeveru trebuie sê plangemu cu nefericitulu poetu cand canta:

„Sê credu si eu ursitei, ce lumea amagesce,
Cand unuia-i dâ tôte, pre altulu l'a lipsitu?
Ca mam'a cea viclêna, pre unulu ce iubescce,
Pre altulu lu departa de sinulu celu iubitu,
Ca sôrele, ce-si tinde aurit'a sa caldura
La vâi, la lunci si siesuri, de dealuri si-a uitatu,
Pre munti nu-i incaldiesce, ei nu-su a lui faptura,
De si e mai aprôpe de dinsulu a lor statu.“

Pare câ unele fiintie omenesci sunt supuse destinului, care dupa capriciele sale imparte fericirea, fâra de privire la omu, la meritele, la faptele lui . . . eu inse totusi nu credu atâtu de orbesce in destin, si cutediu a dice câ — *totu insulu pôte fi fericitu*, numai sê voiésca si sê aiba tari'a ca sê esecutedie acêsta voia a sa.

Si dieu, ori si câtu de grea ni-se pare ajungerea acestei tînte, nimica dóra nu e mai usioru ca acêsta.

Nu voiu sê me lasu aci in combinatiuni adance despre defectele vietiei sociale in carea traimu, si cari ne impiedica in ajungerea fericirei, si mai alesu daca n'avemu tari'a sê ne eliberâmu de ele, pentru totu-deauna ni închidemu calea câtra fericire, — nu voiu sê aretu superstitiunile multe cari domnescu in viéti'a familiara si publica, si cari orbescu pre cei mai multi nefericiti, ii facu sclavi nepotintiosi, supusi neintreruptu capricielor desierte ale „spiritului timpului“ — cum se dice, — nu voiu sê atingu nenumeratele slabitiuni ale ómenilor prin cari cei mai multi sunt condusi spre nefericire, — voiu spune numai simplu ca toti sê me intieléga, câ fie care omu va fi fericitu, *daca se va indestuli cu sine, si cu starea sa*. Sê nu caute omulu fericirea in cele esterne, — sê nu se uite la avuti'a altului cu invidi'a, sê nu pof-tésca ceea ce deocamdata nu pôte ajunge, — sê nu cersiésca mila si gratia de la altii, ci sê se radieme pe propriiele sale poteri, si daca pri-

mesce gratia, primesce ajutoriu, — sê nu se deoblege a fi sclavu orbu altuia, ci sê caute ca sê merite acea bunavointia, — sê nu ascepte pré mare recompensatiune pentru ostenelele sale, — sê nu cugete câ nu i-e recunoscuta activitatea sa, capacitatea sa dupa cum e recunoscuta a altora, câ-ci mai iute séu mai tardiu totusi va fi recunoscuta, dar sê cugete si la aceea câ dóra caus'a nerecunoscintiei pôte fi esterna séu interna, — pôte fi câ ómenii nu-i cunoscuc inca intentiunile bune si nobile, si de aceea nu-i potu pretiui meritele dupa adeverat'a lor valóre, — séu pôte fi câ singuru omulu si-le pretiui-iesce peste mesura si atunci firesce câ indesiertu va asceptá o recunoscintia conforma dorintiei lui, — cu unu cuventu totu omulu sê se indestulésca cu cele ce primesce, sê-si caute fericirea in ceea ce e alu seu, in insusîrile sale, cari trebuie sê fie bune, câ-ci indestulirea adeverata eschide pasiunile vitióse, eschide invidi'a, avarit'a, pof'ta de resbunare si tôte celelalte insusîtati vitióse.

Mai nainte de tôte dara e de lipsa ca simtiemintele omului sê se nobilitedie, sê nu nutrésca in sinulu seu nici o pasiune vitiósa, si atunci, pastrandu aceste simtieminte sacre si spre venitoriu, ne vomu convinge câ fericirea e darulu naturei datu fie-carui omu fâra distîngere, — ne vomu convinge câ ajungerea fericirei aterna numai si numai dela noi.

Da, mam'a noastră comuna — natur'a a plantatu simburele fericirei in anim'a fie-carei fiintie omenesci, aterna dara dela educatiunea omului ca acestu simbure sê se desvólte in sinulu nostru, séu sê se nimicésca inca nainte de incoltirea sa. — In privinti'a acêsta parintii si invetiatorii au o chiamâre pre câtu de grea, intru atâtu si frumósa. Ei potu fi binecuventati séu osenditi de omenime. Dar afara de invetiaturile bune ce primescu copiii de la parintii si invetiatorii lor, multu aterna desvoltarea fericirei si de la exemplele si datinele ce le vedu ei. — Intre lenesi, betivi, avari, invidiosi, cartiasii, fudulosi, neculti, si pe langa invetiaturile cele mai salutarie nu potu cresce altii fâra numai ér cartiasii, betivi, invidiosi si asié mai departe, câ-ci reulu mai curendu se prinde si de anim'a innocinta decâtu ori si ce invetiatura buna. Si sê luâmu bine a minte, câ copilulu are memoria buna pentru cele rele, éra cele bune mai cu greu se intiparescu in anim'a baiatului; — candu inse copilulu innocinte, cum e de la natura, n'are ocasiune ca sê véda neindestulire, nu pôte sê auda invidi'a, ci numai indestulire, trebuie sê se prinda si de elu indestuli-

rea. Astfelu apoi aflâmu uneori familie si chiaru popóre fericite, câ-ci se indetulescu cu cele ce au, si din contra aflâmu pré multe familie si chiaru natiuni intregi nefericite, câ-ci nici cand nu se indetulescu cu sórtea lor.

Cu indetulirea vedemu impreunata pacea, odînn'a, voi'a buna, iubirea de viéti'a sociala, de binefacere, de caritate, pana cand cu neindetulirea se insotiesce numai maní'a, superea, retragerea din viéti'a sociala, neincrederea, crudelitatea, necompatimirea, si nici cand nu suferé marimósoitatea cu sine.

Sé cautâmu dara fericirea numai acolo, numai pe acea cale, unde intr' adevéru esiste, in indetulirea cu *noi insine* si in impacarea cu ori ce norocire séu nenorocire esterna, — câ-ci daca avemu incredere in simtiemintele si poterile nóstre proprie, nici cand nu vomu desperá, ci ne vomu scí mangaiá chiaru si in calamitátile cele mai mari.

Fie carele sé-si pórte sarcin'a sa fâra de a lamentá, fâra de a se infórá de greutatea detorintiilor sale, fie-care sé se nisúiesca a-si implini chiamarea conformu poterilor si giurstárilor sale, si atunci trebuie sé fie fericitu, câ-ci dieu, mare, fórté mare fericire e aceea cand fâra siovaire, cu anima curata, si cu frunte deschisa póte cineva díce: „eu mi-am implinitu detorinti'a mea!“

Julianu Grozescu.

Ceva despre miscarea trupurilor ceresci si sistema lui Copernicu.

(Vedi ilustratiunilo de pe pagin'a 388 si 389.)

Invetiati n'au fostu totdeauna de o parere despre miscárilé trupurilor ceresci; in diferite tempuri, la diferite popóre s'a crediutu câ pamentulu stâ pe locu, si câ celelalte trupuri ceresci, de milióne de ori mai mari decâtu acela, se invertescu pe langa elu.

Pana in seclulu alu XV-le crediementulu acést'a erá generalu, si asta-di neci unu literatu nu se mai indoiesce despre form'a rotunda a trupurilor ceresci si despre miscarea acelora.

Dar sunt si asta-di popóre, mai alesu in India sívaitii, cari sustienu, câ pamentulu se odignesce pe spatele unui elefantu, cáre stâ pe trei picióre, lasandu pe alu patrulea sé se odignéscá, si câ cutremurile de pamentu provinu atunci, candu si-schimba atare picioru pentru odigna, punendu josu pe celalaltu, care s'a res-

tauratu acuma. Inse pe ce stâ elefantulu, ast' nu ni-o spunu sívaitii.

O idea poetica si aprópe de veritate este a brahmautiloru: acestia credu câ Brahm, capulu trinitátié indiane, adeca Brahm, Vischnu, si Siva (creatoriulu, conservatoriulu si derimatoriulu) stâ de la inceputulu lumei pe fói'a sacra a arborelui *lotus*, si câ pamentulu e numai unu granu de pulbere sub piciórele lui.

Dupa Macrobiu egiptianii au tienutu câ numai Mercuriu si Vinerea se intorcu pe langa sóre, si câ celelalte trupuri ceresci, cu sóre cu totu, se invertescu pe langa pamentulu statatoriulu. D'entre greci au cutediatu unii a afirmá, câ si pamentulu se misca, precum Pitagora, Aristarcu, si Nicheta din Siracusa. Crestinii inca au crediutu din tempurile cele mai vechi câ pamentulu stâ, si acést'a o intariau prin pasagiulu din S. Scriptura, unde díce Josue la batái'a de la Gibeon „Sóre, stâi in locu la Gibeon, si tu luna in valea Aialon!“ prin urmare trebuie cá sórele sé se invertéscá, si pamentulu sé stee.

Ei bine, dar' Josue n'a dísu dupa acea sórelui sé purcéda mai incolo pe calea sa; si asié daca ar fi statu si sórele si pamentulu pe locu, n'amu fi mai avutu de atunci incóce nice diori, nice seri. Inse pentru acea la anulu 1633 totusi fú inchisu si amenintiatu Galileo Galilei, ca sé-si retraga doctrin'a sa, dupa care sórele stâ in locu, si pamentulu se invertesce pe langa elu; dar' eliberandu-lu, a datu cu piciorulu in pamentu si a strigatu: „*tamen movetur terra*“ (pamentulu totusi se misca.)

Pana in seclulu alu XV-le a subsistatu in privinti'a astronomiei sistem'a lui *Ptolemeu*, filosofu din Alexandria; elu sustiene in opulu seu „*Megale Syntaxis*“ câ pamentulu stâ nemiscatu in midiloculu universului, si câ Mercuriu, Vinerea, Sórele, Marte, Joi'a si Saturnu se invertescu pe langa elu.

Nicolau Copernicu (1473—1533) a cetitu si studiátu sistemele filosofiloru vechi, si nepotendu veni la convingere adevérata despre miscárilé trupurilor ceresci, neci chiaru urmandu principiile lui Ptolemeu, a facutu o *sistema noua* in a. 1533 si o-a intiparitu in Nürnberg sub titlulu: „*De orbium coelestium revolutionibus libri VI.*“ Acést'a cuprinde 1.) câ tóte planetele, cu pamentulu nostru cu totu, se intorcu pe langa sóre, care stâ in locu. 2.) Câ pamentulu se intórce si pe langa osí'a sa. 3.) Lun'a se invertesce nemidilocitu pe langa pamentu, si deodata cu acést'a pe langa sóre. 4.) Stelele statatórie (*stellae fixae*) sunt trupuri

ase-ene sórelui, si stau nemiscate ca acesta. Sistemul lui a fostu si atacata, mai alesu de astronomulu Ticho de Brache, dar fiindu spriginita mai tardiu de Kepler, asta-di este primita cu pucine modificatiuni nu ca parere, ci ca adeveru siguru.

Copernicu fú nascutu in Thorn la a. 1473 in cas'a ce ne aréta ilustratiunea de pe pagin'a 388; a fostu mai antáiu profesoru de matematica in Roma, mai tardiu canonicu in Frauenburg; totu la loculul nascerei sale i s'a aredicatu in a. 1853 monumentulu, ce ni-lu representata ilustratiunea de pe pagin'a 389, cu inscriptiunea: Nicolaus Copernicus Thorunensis, Terrae Motor, Solis Coelique Stator. Natus a. MCCCCLXXIII. Obiit a. MDXXXIII.

DOINE SI HORE POPOPRALE.

Cine inventédia horele poporale?

Scimu bine cá in poporulu nostru, dotatu de la natura cu talentulu celu mai poeticu, in tóte giurstárele si la tóte evenimintele mai momentóse se afla cáte unu cantaretiu, care inventédia cáte-o hora séu doina, si asié mai tóta poes'ia nóstra poporala cuprinde in sine aspiratiunile, esperintiele si contemplatiunile poporului. Ele sunt create fára pretensiuni, simple in form'ator, precum e si cugetarea poporului, dar cu atáta mai pline de simtieminte poetice si interesante din punctu de vedere psicologicu, ma si istoricu.

Care nu privesce mai cu atentiune miscamintele spirituale ale poporului, se mira cum se creédia acea multime de cantece poporale ce resuna pre locurile locuite de romani; poporulu inca nu scie bine, cum se creédia aceste, dar cunósce si simte cá acele sunt conforme cugetárilor si simtiemintelor sale, apoi nu multu se interesédia cá cine le-a facutu. Si daca voiesce sé-si esplice acéstá creare misteriósa, elu si-face acea explicatiune in o forma fabulósa.

O astfelu de credintia misteriósa aflámu si in epistol'a reverendului *d. G. Traila*, din care estragemu urmatórele pasage interesante:

„Multu m'a delectatu facultatea poetica a poporului romanu, pre carele inamicii voiescu a-lu ignorá si-lu numescu masa cruda. Elu n'a studíatu retoric'a, nici notele musicale, si totusi-si scé exprime tóte cercustárele sale in poesia, si totu-si si-scie compune sfe-si melodíele cele mai conforme stárei animei sale. De minune trebuie sé audímu pre acestu poporu in totu anulu — ba in tóta lun'a — cu nóue si rare melodíi joviale — doióse, cum cam santu tóte melodíele poporului romanu apesatu si doritoriu de a pasí inainte. — La culesu de vie un'a dintre tierence mi-a pusu acéstá intrebare:

— Parinte: óre cine *iscodesce* atáte cantece si viersuri? (la poporu *canteculu* sunt *versurile*, éra *viersulu* e *melodi'a*.) —

— D'apoi draga, — i respunsei — mintea romanului asié a facut'o Ddieu, de are potere sé le iscodesca.

Tierenc'a mea mi-a zimbitu un'a, si trasurele faciei i erau cam ironice, adeca atáta am dedusu, cá nu-mi póte crede. — Me infestá curiositatea sé sciu ce insémana zimbirea acestei femei istetie, deci o intrebai:

— D'ar dta ce cugeti, cine le iscodesce (inventédia)? —

— Eu am avutu unu frate catana — mi díse, Ddieu sé-lu ierte cá a moritu, — acela cand a venitu a casa — acuma-su cincí ani — de la Venetia ni-a spusu, cumcá cantecele si viersurile le invétia ómenii de la nisce fete, care esu nóptea pe la mediulu noptii din mare, si sunt jumetate fete si jumetate pesce, care cáte unu ciasu canta tare frumosu, apoi éra pieru.

Delocu mi-am adusu a minte de sirenele lui Omeru, Ovidiu si Virgiliu, de si la acestia vinu sirenele nainte jumetate fete, jumetate paseri, dar la poetii mai tardíi obvinu si cu códa de pesce, inse la toti sirenele aru fi fostu cantaretiele cele mai farmecatóre.* Si asié am sciutu delocu cum stau eu cu tierenc'a. De minune cum scie pastrá acestu poporu suvenirile stramosiloru sei.“ —

G. Traila.

Pana aci rev. d. parinte, noi mai adaugemu, cá astfelu de credintie abunaséma se mai afla si in alte parti, deci s'ar face unu serviciu bunu literaturiei, daca pe rondu s'aru comunicá acele. Si acuma lasámu sé urmedie urmatórele doine tramise de domni'a sa. Red.

VI.

Asié díce cátra mine
Nana Susana cu bine,
Cá me taia ca pre paie,
Sé me lasu de Nicolae,
Cá me taia ca pre fenu,
Sé me lasu de Costantinu;
De m'ar taiá ca pre paie,
Nu me lasu de Nicolae;
De m'ar taiá ca pre fenu,
Nu me lasu de Costantinu.

VII.

Audit'ai bade-auditú!
Sé ne lasámu de iubitu.
Pre mine m'oru judecatu

*) Si cari sunt eternisate prin asié numitele „Insulele Sireneloru“ nu departe de insul'a Capri langa Neapolu, in care s'aru fi prefacutu sirenele, si obvinu acuma sub numele Licosa, S. Pietro si La Galetta.

Tóte fetele din satu,
 C'am baditia ca si-o flóre,
 Care nu vre sê se 'nsóre, —
 C'am baditia ca si-unu bradu,
 Care fuge de 'nsuratu.
 Frundia verde lemnu uscatu,
 Pan' acum totu m'am juratu,
 Câ pre nim' n'oiu mai iubí,
 Câ pre tin' te-'oiu parasi;
 D'ar d'acum nu me mai joru,
 Câ eu te iubescu cu doru,
 Numai una n'oiu tacea,
 Tu nu-ambli pre voi'a mea.
 Ah baditia dragulu meu!
 Nu te porti pe gandulu meu.
 Io te juru pre Ddieu,
 Ca sê peri de dorulu meu;
 De vei vré sê te insori,
 Sê te-insori de nóue ori,
 Si sê iei nóue sorori
 Si de dorulu mieu sê mori.
 Si sê iei bade-o fetitia,
 Sê-i dai apa din cofitia;
 Apa rea si turbure,
 Cum cure pe Dunâre;
 Apa-amara si sarata,
 Nici a bé sê nu o póta.
 Ah baditia bade-alu meu!
 Ti cunoscu eu dorulu teu.
 Cand tu te vei insurá,
 Asié eu te 'oiu blastemá:
 De-'i luá fêta ca mine,
 Dómne dâ-le traiu si bine!
 De-'i luá-o mai frumósa,
 Pice-i carnea de pe ósa.

VIII.

Primavéra pre la maiu,
 Am pornitu io câtra raiu.
 Raiulu e incuniatu
 Cu unu spinicelu uscatu.
 Pusei man'a si-lu rupsei,
 Si in raiu delocu fusei.
 In raiu daca am intratu,
 Acolo pucinu am statu,
 De cetitulu popiloru,
 Cersítulu seraciloru,
 De recél'a fereloru.
 Si siuerulu sierpiloru.

IX.

Frundia verde . . . lasa, lasa . . .
 Cu strainulu nu faci casa.
 Frundia verde — rugule,

En aidati tu murgule,
 Sê-mi ieu Bacica 'n vitegia
 Si Banatulu numai mie.
 Câ Banatu-e frundia lata,
 Unde ne-amu umbritu odata;
 Nóptea cu serinu si róua
 Sê curmâmu Dunarea — 'n dóua,
 Ern'a candu este mai rece
 Ne 'nvetiâmu Dunarea-a trece.

X.

Frundia verde de nadaiu,
 De mica me maritai
 Si rea sócra-mi capetai,
 Ochii 'n lacremi mi-i scaldai.
 Me mana la seceretu
 Singura fâra barbatu,
 Nici mier'la nu s'a tredítu,
 Nici sóre n'a resaritu.
 Vediui sóre resarindu
 Si o pasere sburandu,
 Si sburá pre brésd'a mea,
 Si cantá de mil'a mea.
 Taci tu mica turturica,
 Taci tu draga porumbica,
 Nu plange de mil'a mea,
 Fâra-mi scrie-o carticea,
 O cartica mitutea,
 S'o trimitu la maic'a mea,
 Ca sê véda si sê-mi créda,
 Cum mi-e inim'a de négra,
 Ca imal'a 'n primavéra,
 Calcata de multe cara,
 De cara crisiovanesci,
 De catane 'mperatesci.

XI.

Pe campulu cu semenicu
 Ara badea si-unu voinicu.
 — Bunu lucru bade la plugu,
 Bine tragu boii in jugu.
 — Multiamu mandra dragastósa,
 Ce scii dá vorba frumósa.
 — Nu-su de vina eu, baditia,
 Ci-e de vina-a mea maicutia;
 Câ mam'a mea m'a scaldatu
 Si scaldusi'a-a lapedatu
 In resvorulu vinilor,
 Sê fiu draga junilor;
 Nu-su de vina eu, baditia,
 Ci-e de vina-a mea maicutia;
 M'a scaldatu din óla nóua,
 Ca sê fiu draga si vóue.
 Nu-sa de vina eu, baditia,

Ci-e de vina-a mea maicutia;
 M'a scaldatu din óla verde,
 Sê fíu draga cui me vede.
 Nu-su de vina eu, baditia,
 Ci-e de vina-a mea maicutia;
 M'a scaldatu in lapte dulce,
 Sê fíu mandra ca si-o cruce.
 Si' scaldusi'a-a lapedatu
 De câte ori m'a scaldatu
 In resvorulu vinilor
 Sê fíu draga junilor.

XII.

Dunarica apa lina,
 Si eu, mandra, mi-su straina;
 Cà pe cine am d'avutu
 A pusu faci'a la pamentu.
 Daca, mandra, nu me credi,
 flóre din livedi!
 Vin' la grópa de lu desgrópa,
 flóre de pe grópa!
 Trage-i pandi'a de pe-o bradiu,
 flóre din islazu!
 De pe-obradiu si de pe mani,
 flóre de gutani!
 De pe mani si pe picíore,
 flóre din góre!

Culese in comitatulu Timisióroi de

G. Traila.

CANTULU DE AURU.

Novela svedica de Onkel Adam.

Intr'o séra posomorita de tómnă, pucinu dupa ce intrasemu in enori'a mea — incepù amiculu meu preotulu Z . . . naratiunea sa — siedeam singuru in camer'a mea de studiu, in care locuiescu si asta-di, si din care amu privirea peste biserica si cimitiru. Atunci intrà o servitóre la mine in casa si mi spuse, câ unu domnu strainu, care ar' asceptá in camer'a mea de visita, doriá sê vorbésca cu mine. Eu alergai jos; erá unu june de-unu esterioru frumosu, care inse erá fórte palidu si care avea in privirea sa o dorere selbateca, din care cauza credeam, câ voiu audí de siguru de la elu vre-o veste neplacuta.

— Voiam sê ve rogu pentru chei'a de la mormentulu Lejonswárd — díse elu — o aveti pe semne anca?

— Cum? — intrebai miratu — vreti a o avé acuma? e pré tardiu!

— Vreu s'o am — díse strainulu cu nerabdare, câ-ci unu cadavru — da intr'adeveru unu cadavru -- o sê se mai adauga inca pe langa cealalte chiaru acu-

ma. — Strainulu mi pareá atátu de estraordinariu, incátu mai protestai pucinu. Elu observá acést'a si-mi díse: Ve aduceți a minte, parinte, de mine séu nu? Numele meu é Lejonswárd, si cadavrulu, ce o sê se asiedie in camer'a angusta, e acést'a a consórtei mele. Eu am o cheia, ceru inse si pe cealalta; mi veti refusá dar' si acuma?

I dedui chei'a si chiaru fâra unu cuventu de multiamire alergá in josu. Eu inse me reintorsei in camer'a mea si câutam afara in intunereculu cimitirului. Pucinu si vedui mai multe facle miscandu-se peste morminte la mormentulu mentiunatu. Mormentulu se deschise si vedui lumin'a facleloru intre gratie. Erá unu aspectu posomoritu, pe care nu-lu voiu uitá neci-o data.

Inmormentarea simpla se finí, si indata mi-se aduse chei'a.

Mai multi ani trecura, candu acela-si june vení la mine intr'o nainte de amédia-di. Me cunosci anca parinte? me intrebá. Dupa ce-i afirmai intrebarea sa, díse: Ei bine, voiu sê fíu in enori'a dtale, colò in castelulu Lejonsnäs.

— Voiti a locuí in castelulu Lejonsnäs? ast'a nu ve póte fi otarirea seriósa, conte, acolo n'a locuitu nimeni aprópe de o suta de ani.

— Cu atáta mai bine, eu voiu sê straformu castelulu intr'o locuintia omenésca; inse voiu portá ó viétia fórte izolata. Servitorii mei sunt vetafulu de curte, vidítulu si camerieriulu. Va fí o viétia liniscita. Voiti a me insoci — continuá elu — câ-ci cu tóte câ-su fideicomisulu mosíei, cu tóte astea, ve spunu, nu sciú mai nemica despre ea. Aide, acompaniédia-me si me condú la scumpele mele rude, care cum se díce, s'aru affá acolo in efigie.

Amu spusu atuncia sociei mele despre caletori'a mea, ne-amu pusu in trasur'a contelui si amu purcesu, éra caii i maná servitorulu seu celu esperiatu, care afara de cunoscinti'a mistereloru bucatariei si a camerariei mai posiedea si dibaci'a de a maná bine o parchia de cai.

In curendu amu ajunsu la mosía. O zidire masiva si mare cautá cu ferestrele sale negrite posomorítu inaintea sa. Mai multe ronduri duple de arbori stravechi, cari pe semne fusera o data tumsi cu fórfecele, incongiurau din ambele pârti curtea spatiósa, in a careia mediu-locu se affá o fontana artificiala desecata si incongiurata de unu hatisiu de cimisiru parte selbatecitu, parte uscatu. Acést'a e descriptiunea scurta a locului.

Contele surise si cautá le minc. Cum vi pare acestu fideicomisu — díse elu — asié-c câ are sémenu cu o locuintia de strigoi? E curiosu — urmá elu — câ cautâmu in astu-feliu de locuri relatiuni mai intime cu lumea spiriteloru, ca candu aceste n'aru manifestá presinti'a loru pretutindeni. Ve indoiti? Clatinati din

capu? Ei bine, dacă nu e o lume de spirite, de ce amu avé o vóce in intru, care ni spune, câ este?

— Nu toti au o astu-feliu de vóce, — dîsei dîmbindu.

— Atunci esti in ratecire, parinte, — dîse contele cu zelu — nu poti negá, câ suntu intemplári, cari nu le póte esplicá mintea nóstra, cari decurgu de la o influintia superióra, si sunt ómeni, carii au fostu in viétia mai multu de câtu o data in positiune de a crede la o lume de spirite. Spune-mi, ce este aceea, ce mangaiá, candu ai perdutu totu, totu ce aveai mai scumpu, adeca — elu tacù vr'o câte-va mominte, luptandu-se cu o emotiune interna — adeca soci'a sa, — urmà elu — copilulu seu; ce e aceea, care, candu batutu de loviturile sortii, ingenunchiandu inaintea sieriului, ti vine ca o radia chiara de lumina dintr'o lume mai buna, ce ti lumina sufletulu; séu acea sioptire blanda de mangaiare si viétia, care vorbesce inimei inghiaciate? Sufletulu celei, pe care o iubesci, ti imparte ceva din fericirea sa.

Acuma veni si inspectorulu cu cheile castelului si intrerupse convorbirea. Si elu spuse, câ castelulu nu ar fi de locuitu intr'insulu, inse contele tienù la otarierea sa.

— Dâ-mi numai cheile, domnule inspectoru, n'ai trebuintia de a ne insoci, eu si cu parintele ne'omu orientá noi, numai spune-ni de la cari usi sunt cheile.

Inspectorulu se inchinà si incepù a enumerá: Acést'a-i de la usi'a casei mari, acést'a de la apartamentulu repausatului consilieriu de statu, acést'a de la apartamentulu dómnei consilierese, si acést'a de la camerele contelui june séu — adause elu pucinu confusu — de la apartamentulu din partea stanga, in care locuía odincóra bunulu Dmv. candu erá june.

— Destulu, domnule inspectoru, ne'omu orientá — lu-intrerupse contele c'unu surisu.

Ne apropiaramu de castelu. Audf'ati — dîse contele — camerele contelui june. Contele acest'a june a fostu bunulu meu. — De aici se vede, câ traditiunile nu inveciescu neci-o-data. Acestu conte june — asié lu numescu aici, a moritu acumu mai bine de cinci-dieci de ani, betranu si slabu.

Candu intráramu pe pragulu mare si boltitu, unu aeru rece si stricatu ni veni inainte. Ici si cole cadiuse pârti din ornamentele de gypsu de pe pareti, si mai multe cadre mari, zugrafite in oleiu, ce reprezentau venatori de ursi, se petase de mucegaiu. Antecamer'a nu e pré invitatóre — dîse contele — inse sê mergemu mai departe.

Virii chei'a in brósc'a greóia si cu ornamente nenumerate, care ducea in apartamentulu consilierului de statu. Veniramu intr'unu antesalonu, ornatu cu multe portrete si picturi de scól'a olandeza. Aici, in

cadru lusuosu, pe care dintele timpului lu lipsise par e delustru, stá portretulu unei dame, travestite in haine de pastoritia, cu pelari'a de pae falfainda si cu o bota de pastoriu in mana, unu surisu gratiosu jocá pe budiele ei de purpuru si tineréti'a straluciá din ochii ei. Acést'a e — dîse contele — bun'a mea, ea ni suride; ea e zugrafita ca mirésa si inca siede in frumusétia-i virginala, — cu portretele e ca si cu sufletulu, ele nu imbetratescu neci-odata.

Ne dusemu mai departe si intráramu intr'o casa cu podelele de stejaru si pareti de pele aurita, cadrata in mai multe cadre de auru; erá unu lusu fâra gustu, ce batea si mai multu la ochi prin mobilele de moda vechia, care erau in camera. Bagdadi'a de gypsu erá acoperita cu o multíme de figure greóie, care se insîrau intr'o coróna mare si erau unu restu din gustulu grotescu alu secolului a XII-lea si a impoverárii sale de ornamente. Acésta camera fuse óre-candu laboratorulu consilierului, si remasese neatinsa precum a fostu, candu erá acel'a in viétia. Unu orologiu de parete intr'unu tésu mare cu zugraveli chinedie in auru si negru stá acolo mutfítu si colbaitu intr'unu coltiu, si unu strangu grosu de clopotielu cu ornamente multe de metasa spandiurá inca in altu coltiu langa unu secretariu greoiu, dinaintea caruia stá unu scaunu cu sprijóne nalte si anguste si cu petióre curbe, astu-feliu ca candu scriindulu s'aru fi sculatu de abic in momentul de facia. Dupa aceea veniá unu cabinetu de dormitu, garnisitu cu acel'a-si gustu ca si camerele, pe care le-amu vediutu.

— Domnedieu scie — dîse contele — mai câ mi pare, câ ai avé dreptate; cu aste camere si cu aste mobile nu sciu a amblá, câ-ci adesea sunt locuinti'a si mobilele eunoscentiele nóstre cele mai de aprópe, si adese-ori unu scaunu, o mésa, o sofá sunt amicii no-strii cei mai intimi.

Pe urma veniramu in dóue camere mici, ce pareau a fi fostu locuite mai tardîu, si erau mai simplu mobilate. Aici mi asiediu cortulu — dîse contele — nu pré e dupa mod'a nóua, dar' celu pucinu aice e mai voiosu de câtu in celelalte incaperi. — Acolo stá inaintea mesei unu jiltiu, care fusese poleitu in vremile lui, care inse acuma aretá pe ici-colea colórea sa primitiva alba. Catiféu'a rosîa, cu care erá imbracatu, nu palise, si chiaru tóte colorile se pastrase mai bine in camer'a acést'a de câtu in celelalte. Eu mi esprimai mirarea, inse contele, care priviá tóte intr'unu modu óre-cumu propriu numai lui, observà numai, câ camerele erau asiediate spre nordu. Vedi parinte, unde lumin'a nu e in poterea sa deplina — dîse elu — acolo totulu se pastrédia mai bine.

(Va urmá.)

Ce e nou ?

*** (*Diet'a Ungariei.*) Maj. Sa a indreptatu unu pré 'naltu biletu de mana prin care se face cunoscutu câ din caus'a epidemiei colerice conchiamarea dietei se amana pe unu tempu nedeterminatu; dar' cancelariului de curte i-se incredintiédia a face dispusetiunile necesarie, pentru ca in casulu, daca relatiunile sanitarie voru luá fatia mai favorabila, diet'a sê se conchieme in timpulu celu mai scurtu. — Dietele celorlalte tieri ale monarchiei sunt conchiamate pe 19 noemvre. — Despre Transilvania inse nu se face nici o amintire.

** (*Tipografia noua.*) Audîmu câ in Gherla se va infintiá o tipografia romana. Dieu, n'ar stricá!

*** (*Coler'a din Buda-Pesta*) pe semne va sê incete câtu de curundu. Numai ici-colé se mai intempla vre-o mórte din caus'a colerei. In dílele din urma morira la dí câte 6—8.

** (*Fapta marinimósa.*) Cetimu in „Albina“ câ dlu Alesandru Nedelcu si stimat'a-i socia Ana Hauptman au satoritu nerevocabilu a consacrá prin testamentu, dupa repausarea dloru, tóta averea ce o au si carea se urca cam la 40,000 fl. v. a. spre infintiarea unui institutu in Lugosiu pentru crescerea pruncilor gr. or. romani seraci. — In urmarea acestei fapte marinimóse. Ilustritatea Sa du Episcopu alu diecesei Caransebesiului a indreptatu clerului romanu gr. or. unu cercelariu prin carele se demanda ca numele acestor marinimosi binefacatori sê se pomenésca in tóte bisericile din acea diecesa.

** (*Necrologu.*) In Cernauti repausá Vasiliu Ianoviciu profesor, asesoru consistorialu si deputatu dietalu.

** (*Franciscu Pulszky*), unu emigrante magiaru, precum scrie „N. Fr.“ a capetatu amnestia de la Majestatea Sa Imperatulu, si asié se va poté éra-si rentóce in patria-si.

** (*Deumiri.*) Maj. Sa a denumitu pre Iosifu Lonovics de metropolitu alu diecesei Calocia; pre Ladislau Biró de episcopu alu Satmarului, si pre Stefanu Pankovics de episcopu gr. cat. alu diecesei Muncaului.

Literatura si arte.

** (*Gramatica magiara in limb'a romana.*) Dlu profesor din Naseudu Octaviu Baritiu a scrisu: „Gramatec'a limbei magiare,“ si a esítu de sub tipariu in Clusiu. — Foilele magiare o lauda, noi inse inca nu potemu díce nimicu, câ-ci inca n'am vedíut'o.

** (*Teatru romanu.*) Dlu Pascaly directorulu unei societáti teatraleé in Bucuresci a inceputu representárele teatraleé cu o comedia de Victoru Sardou, intitulata: „Amicii falsi“ (Nos intimes.) — N'avemu nimica contra acestei frumóse piese francese, dar mai frumosu erá daca acésta brava societate teatrala si-ar fi inceputu representárele sale cu o piesa originala-natiunala.

Gâcitura de siacu.

De P. Chinesu.

ni-	Si	pulu	drulu	vi-	sim-	ma-	ur-
tem-	ie-	me!	bu-	te	dié-	i-	D'in
ma	mâ-	che-	se!	fù	rea	ei	Dar'
se-	Câ-ci	toc-	a-	re,	sê;	la;	to-
Ro-	And.	At.	câ	jun-	si	fi-	a
M.	a-	Fusi	in-	scun-	Can-	ri-	Ro-
Mur.	câ,	ra.	a-	mi-	La	cauti,	ii
fa-	Mar.	Ce-	mi-	du	tei,	m'a	me,

Se póte deslegá dupa saritur'a calului.

Deslegarea gâciturei de siacu din nr. 31 :

Fericire 'n amicétia
Cérca bine si vei aflá;
Câ cu magica dulcétia
Viétia ta o va 'ncantá.

De te rogi d'a ei sprigióna,
Nu te teme de refusu!
Martoru e acea icóna
La tiranu in Siracusu.

Si-ale tale lacrimelé
La doreri, l'alu teu suspínu;
Si va da o mangaiere
Dulce pentru alu teu sinu.

Pentru acea sê traésca
Amicéti'a s'o marimu!
Si 'n eternu sê inflorésca
Câ-ci fericea in ea gasimu!

Deslegare buna primiramu de la dómnele si domnisiórele: Catarina Craciunescu n. Sacosianu, Sidonia Sacosianu, Aurelia Opre, Elena Moldovanu, Maria Popu, Anastasia Mironu, Emilia Ilutianu, Elena Popescu, Veronica Abrudanu, Virginia Moldovanu, si de la domnii: Stefanu B. Popoviciu, Ioane Cadariu, Nicolau Berariu, Moise Ciupe.

Deslegare buna din numerulu 30 mai primiramu de la d. Stefanu B. Popoviciu.

 Cu esemplare complete mai potemu sierbi.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu : **IOSIFU VULCANU.**